

Ocena oddziaływania farm wiatrowych na ptaki

Monitoring porealizacyjny — zakres i szacunkowe koszty

Na podstawie obserwacji terenowych, oceny stopnia ryzyka dla ptaków oraz rozpoznania ważności siedlisk, popartego pozytywną opinią ekspertów-ornitologów, inwestor może przystąpić do budowy farmy wiatrowej.

Procedury związane z oceną wpływu farm wiatrowych na ptaki, wykonywana jeszcze przed rozpoczęciem inwestycji, przedstawione zostały w poprzednich wydaniach „Czystej Energii”^{1, 2}.

Niestety, złożoność zjawisk przyrodniczych uniemożliwia pełne oszacowanie wszystkich zagrożeń wynikających z obecności nowych elementów konstrukcyjnych (wiatraków) dla żyjącej na terenie farmy awifauny.

Monitoring porealizacyjny — zakres i szacunkowe koszty

Celem niniejszego artykułu jest wsparcie inwestora w realizacji inwestycji, przy szczególnym uwzględnieniu bezpieczeństwa konstrukcji siłowni wiatrowych dla ptaków. Na tym etapie nie są to już prognozy, ale weryfikacja tych prognoz, podparta wiedzą teoretyczną ekspertów i przeprowadzana bezpośrednio w warunkach terenowych. W skrajnych przypadkach może to uniemożliwić funkcjonowanie farmy, jednak przy poprawnie wykonanym monitoringu przedinwestycyjnym zdarza się to bardzo rzadko. Częściej jest narzę-

dziem monitorowania stanu populacji ptaków i ewentualnym ekologicznym argumentem dla inwestorów w dyskusjach nad znaczeniem farm wiatrowych dla awifauny. Zebranie informacji poinwestycyjnych/porealizacyjnych w wielu rejonach Ameryki Północnej i Europy Zachodniej pozwoliło oszacować bilans ekologicznych zysków i strat związanych z rozwojem energetyki wiatrowej³. Na podstawie doświadczeń z realizacji monitoringu poinwestycyjnego przygotowano optymalny zakres metodyki stosowanej w ocenie oddziaływania kolejnych, nowych inwestycji na ptaki i ich siedliska. W Polsce stosowny dokument⁴ został sformułowany przy współpracy ornitologów i inwestorów, dzięki temu jest powszechnie akceptowany, a jego podstawowe założenia przedstawiono poniżej.

Farmy wiatrowe różnią się między sobą wielkością zajmowanej powierzchni, lokalizacją, liczbą i parametrami turbin wiatrowych (wysokość wieży, średnica wirnika, oświetlenie, osiągnięta prędkość liniowa wierzchołków śmigieł), ale też położeniem w odniesieniu do innych parków wiatrowych. Wszystkie te elementy wpływają na ryzyko kolizji i inne oddziaływania

na ptaki. Dodatkowo ostatni z wymienionych elementów — pojawianie się nowych farm — będzie nabierał znaczenia w kolejnych latach, wraz z rozwojem energetyki wiatrowej, z czego mogą wynikać tzw. oddziaływania skumulowane. Zatem każda nowa farma wiatrowa stanowi niepowtarzalny komponent środowiska i trudno znaleźć jeden schemat reakcji awifauny na pojawienie się siłowni wiatrowych w konkretnej okolicy.

Instrukcje dotyczące realizacji monitoringu poinwestycyjnego wydawane są wraz z decyzją środowiskową wśród ewentualnych innych wytycznych minimalizujących i kompensacyjnych. Zalecenie to, jak dotąd, jest opcjonalne, mimo to należy do dobrych praktyk i powinno być stosowane przy każdej nowo budowanej farmie wiatrowej. Zmierzają one bowiem zarówno do ograniczenia negatywnego wpływu farm na środowisko przyrodnicze, jak i chroni inwestora przed odpowiedzialnością z tytułu zapisów dyrektywy szkodowej (dyrektywa 2004/35/CE).

Założenia monitoringu porealizacyjnego

Podstawowym celem badań porealizacyjnych jest weryfikacja wcześniejszych prognoz odnośnie możliwego oddziaływania farmy na populację ptaków, w szczególności: ocena zmiany natężenia wykorzystania terenu przez ptaki w porównaniu z okresem przedrealizacyjnym oraz oszacowanie śmiertelności ptaków w wyniku kolizji.

Podstawowe informacje o zakresie prowadzonych prac przedstawiono w formie tabelarycznej.

Monitoring śmiertelności

O ile w przypadku obserwacji ptaków i szacowaniu ornitologicznej atrakcyjności terenu stosuje się metody analogiczne do monitoringu przedinwestycyjnego², o tyle monitoring śmiertelności jest osobną składową, pojawiającą się dopiero na etapie porealizacyjnym. Jego celem jest oszacowanie rozmiarów kolizji ptaków z turbinami, składu gatunkowego ofiar oraz zmienności tych parametrów w cyklu rocznym. W celu jego realizacji konieczne są kontrole okolic turbin (co 10-18 dni) i liczenie wszystkich ptaków martwych w podziale na ga-

Przed rozpoczęciem procesu inwestycyjnego niezbędna jest obserwacja terenu.

